

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення
результатів дисертації Редькви Андрія Михайловича на тему
«Фоносемантичні особливості публіцистичних текстів (на матеріалі
промов німецькомовних політиків)»,
поданої
на здобуття ступеня доктора філософії
за спеціальністю 035 – Філологія
в галузі знань 03 – Гуманітарні науки

1. Обґрунтування вибору теми дослідження та її зв'язок із планами наукових робіт університету.

Рецензована дисертація є завершеним дослідженням, в якому отримано нові науково обґрунтовані результати щодо фоносемантичних особливостей німецькомовних публіцистичних текстів та функціонування початкових сполучень приголосних у промовах німецькомовних політиків. За своїми метою, об'єктом, предметом, теоретичним значенням та практичним застосуванням обрана тема видається важливою й актуальною.

Дисертаційне дослідження виконано в межах комплексної науково-дослідної теми факультету іноземних мов Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича «Актуальні проблеми іноземної філології, перекладознавства та методики викладання германських і романських мов», затвердженої вченою радою факультету іноземних мов Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича (протокол № 2 від 23 лютого 2016 року, номер державної реєстрації 0116U001434).

Метою роботи є вияв взаємозв'язку між звучанням і значенням початкових фонемних сполучень у німецькій мові та встановлення впливу фонестемної лексики на емоційно-конотативне сприйняття в політичних промовах публіцистичних творів.

2. Формулювання наукового завдання, нове розв'язання якого отримано в дисертації.

Завдання дослідження полягають в тому, щоб:

- проаналізувати теоретичну наукову літературу та систематизувати попередні дослідження зі звукосимволізму;
- здійснити об'єктивне та суб'єктивне дослідження фоносемантизму;
- зробити порівняльний аналіз фонестемної лексики німецької мови у публіцистичних текстах на матеріалі промов політиків Німеччини, а саме: Ангели Меркель та Йоахіма Гаука;
- зробити порівняльний аналіз фонестемної лексики німецької мови у публіцистичних текстах на матеріалі промов політиків Австрії: Александра ван дер Беллена та Гайнца Фішера;
- дослідити фонестемну лексику німецької мови у публіцистичних текстах на матеріалі із загальносупільною тематикою;
- провести порівняльне зіставлення досліджених публіцистичних текстів (промов німецьких та австрійських політиків).

Об'єктом дослідження стали початкові сполучення приголосних звуків bl-, br-, dr-, fl-, fr-, gl-, gr-, gn-, kl-, kr-, kn-, kv-, pfl-, pfr-, pl-, pr-, fl-, fm-, fn-, fr-, fv-, sk-, sp-, spl-, spr-, st-, str-, tr-, tsv- фонестемної лексики німецької мови.

Предметом дослідження є звукосимволічні особливості початкових фонестем у німецькомовних публіцистичних текстах.

Методи дослідження зумовлені метою і завданнями наукової роботи. За допомогою методу фоносемантичного аналізу здійснено пошук та вивчення фонестемної лексики. Описовий метод використано для встановлення фактів і явищ мови та їхнього подальшого використання у науковому дослідженні, тобто для виявлення фактологічної основи дослідження. Зіставний метод дав нам змогу зіставити та порівняти думки і погляди щодо звукосимволізму науковців різних епох, а також дозволив виявити спільні та специфічні ознаки функціонування фонестем та використання фонестемної лексики у німецькій мові. Метод компонентного

аналізу дав змогу розкласти факти і явища на мінімальні складові та подати їх у вигляді таблиць, що у нашому дослідженні фоносемантизму було зроблено із початковими фонемними сполученнями, одиницями фонестемної лексики, оцінками різних шкал градації. Методи квантитативної лінгвістики, зокрема лінгвостатистичні методи (критерій χ^2 і коефіцієнт взаємної спряженості K), спрямовані на отримання кількісних характеристик певних мовних явищ, кількісний підрахунок яких дасть можливість глибше дослідити фоносемантичні особливості публіцистичних текстів та зробити висновки на підставі отриманих статистичних даних. Психолінгвістичні методи (психолінгвістичний експеримент) допоможуть виявити основні елементи організації мови та мовленнєвої діяльності особистості крізь призму її пам'яті, свідомості, індивідуальної мовної картини світу.

3. Наукові положення, розроблені особисто дисертантом, та їх новизна.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що в ньому комплексно досліджено фоносемантичні особливості німецькомовних публіцистичних текстів політиків Німеччини та Австрії як малодослідженої сфери комунікативної лінгвістики; з'ясовано символічні властивості досліджуваних фонестем з урахуванням національних відмінностей представників Австрії та Німеччини; здійснено комплексний порівняльний аналіз отриманих експериментальним шляхом результатів; досліджено та проаналізовано фонестемну лексику німецької мови у публіцистичних текстах політиків Німеччини та зроблено її порівняльний аналіз. Паралельно також досліджено та проаналізовано фонестемну лексику німецької мови у публіцистичних текстах політиків Австрії та здійснено її порівняльний аналіз; досліджено та проаналізовано фонестемну лексику німецької мови у публіцистичних текстах на загальносупільну тематику та здійснено її порівняльний аналіз із публіцистичними текстами політиків Австрії та Німеччини.

4. Обґрунтованість та достовірність результатів дослідження підкріплюються достатнім масивом матеріалу дослідження – проаналізовано 120 промов політиків Австрії та Німеччини, а також 50 газетних статей. Достовірність результатів дослідження зумовлена використанням лінгвостатистичних методів (критерію хі-квадрат χ^2 і коефіцієнта взаємної спряженості K).

5. Рівень теоретичної підготовки здобувача, його особистий внесок у розв'язання конкретного наукового завдання. Рівень обізнаності дисертанта з результатами наукових досліджень інших вчених.

Здобувач володіє високим рівнем теоретичної підготовки. Прослідковується висока обізнаність з працями інших вчених, дослідження яких є релевантними для вивчення відповідності між звуковою та змістовою сторонами мови й мовлення (О. Р. Валігура, Л. А. Комарницька, Н. Л. Львова, Л. І. Мацько, О. Б. Міхальов, О. В. Найдеш, М. В. Панов, О. І. Стеріополо, О. М. Холод, Р. Браун, Х. Марчанд, П. Садовські, Ф. Хаусхолдер). З працями дослідників, чії теоретико-експериментальні пошуки спрямовані на встановлення спільних рис у функціонуванні фонологічних одиниць різносистемних мов (С. В. Воронін, О. П. Журавльов, А. А. Калита, Т. О. Козлова, В. І. Кушнерик, В. В. Левицький, Л. П. Прокоф'єва, С. С. Шляхова, Е. Сепір). Здобувач обізнаний у працях, присвячених: механізму виникнення звукосимволізму та його універсальному характерові (О. О. Леонтьєв, В. М. Солнцев, С. Ертель, Дж. Грінберг, Р. Якобсон та ін.); виявленню суто психологічних кореляцій між звучанням і значенням (Б. Ю. Городецький, Е. І. Горошко, І. А. Зимняя, В. В. Левицький, В. Кьолер, Е. Сепір); функціонуванню фоносемантизму у різностильових текстах (М. А. Балаш, О. О. Бірюкова, О. Р. Валігура, О. П. Воробйова, Ю. Л. Маленовський, Н. Ф. Пелевіна, В. Г. Складенко та ін.).

Здобувач дослідив фоносемантичні особливості публіцистичних текстів, особливості функціонування початкових фонемних сполучень приголосних у промовах німецькомовних політиків (Австрії та Німеччини).

6. Теоретичне значення дисертаційної роботи в тому, що вона поглиблює теоретичні аспекти функціонування мовного знака; розширює розуміння фонем як такої, що має психічну природу; підсилює саму теорію фоносемантики щодо початкових фонемних сполучень, їхнього значення та функцій у німецькомовних публіцистичних текстах. Розширюється наукове уявлення про фоносемантичну складову політичних промов та роль фонестемної лексики у їхній функції впливу.

7. Практичне значення одержаних результатів полягає у статистичному встановленні вагомості звукових комплексів та інтонаційних засобів, які несуть у собі політичні промови у свідомості носіїв німецької мови; застосована лінгвостатистична методика дозволить ґрунтовніше вивчати звукосимволізм німецької мови та глибше враховувати психічні реакції інформантів на графічну фіксацію конкретних звукових комплексів. Основні положення роботи можуть бути використані в курсах із загального мовознавства, прикладної лінгвістики та фоносемантики, а також – у подальших дослідженнях різножанрових німецькомовних текстів.

8. Повнота викладу матеріалів дисертації в публікаціях та особистий внесок здобувачки в публікації.

Особистий внесок автора роботи – це проведення комплексного дослідження початкових фонемних сполучень німецької мови на матеріалі промов політиків Німеччини (Ангели Меркель та Йоахіма Гаука), Австрії (Александра ван дер Беллена та Гайнца Фішера); їхнє порівняння як між собою, так із публіцистичними текстами на загальносупільну тематику (статті із німецькомовних газет на теми: „література“, „кіно“, „театр“, „спорт“, „біографії людей“). У статті «Kuschneruk W., Redkva A. Phonosemantische Merkmale von publizistischen Texten (aufgrund der Reden der deutschsprachigen Politiker). *Германістика в Україні*: науковий журнал. Київ,

<http://germanistika.knlu.edu.ua/article/view/276191>, яка написана у співавторстві, особисто здобувачу належать: постановка наукової проблеми та її значення; аналіз попередніх досліджень з фоносемантики; здійснення вибірки промов політичних діячів та їх групування за темами; пошук та аналіз фонестемної лексики, її кількісний підрахунок; опис результатів статистичних підрахунків, що становить 80% від наукового тексту.

Результати перевірки тексту дисертації з використанням антиплагіатної системи UNICHECK показали на 4,85% схожості з джерелами з Інтернету. Робота відповідає принципам академічної доброчесності.

Публікації. Основні положення дисертації викладено в 11 публікаціях, серед яких 3 статті у періодичних фахових виданнях України; 1 стаття додатково відображає наукові результати дисертації; 7 тез доповідей на конференціях. Результати дисертації повною мірою викладені в зазначених публікаціях.

Наукові праці, в яких опубліковані основні наукові результати дисертації:

Наукові праці у виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України:

1. Редьква А.М. Дослідження фоносемантизму публіцистичних текстів німецької мови. *Закарпатські філологічні студії*. – Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. 29. Т. 2. С. 128-133.

DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2023.29.2.24>

URL: http://zfs-journal.uzhnu.uz.ua/archive/29/part_2/24.pdf

2. Редьква А.М. Дослідження символічних значень початкових фонемних сполучень в німецькій мові. *Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету, серія: Філологія*. – Видавничий дім «Гельветика», 2022. №56. С.123-126.

DOI <https://doi.org/10.32841/2409-1154.2022.56.27>

URL: <http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/index.php/arkhiv-nomeriv?id=210>

<http://www.vestnik-philology.mgu.od.ua/archive/v56/27.pdf>

3. Kuschneryk W., Redkva A. Phonosemantische Merkmale von publizistischen Texten (aufgrund der Reden der deutschsprachigen Politiker). *Германістика в Україні*: науковий журнал. Київ, 2019. Вип. 14. С. 10-16.
URL: <http://germanistika.knlu.edu.ua/issue/view/16506>
URL: <http://germanistika.knlu.edu.ua/article/view/276191>

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації

4. Редьква А.М. Фоносемантичний аналіз публіцистичних текстів (на матеріалі промов Ангели Меркель і Йоахіма Гаука). *Актуальні проблеми романо-германської філології та прикладної лінгвістики* : науковий журнал / редкол. В.І. Кушнерик та ін. Чернівці: Видавничий дім «РОДОВІД», 2019. Вип. 1 (17). С.210-215.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Редьква А.М. Фоносемантичні особливості публіцистичних текстів (на матеріалі промов Гайнца Фішера). *Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи*: збірник матеріалів II Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кам'янець-Подільський, 9 квітня 2020 р. / редкол. Т.В. Калинюк (відп. ред.) та ін.. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020. С. 89-92.

URL:<https://deutsch.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D1%82%D0%B5%D0%B7-%D0%86%D0%86-%D0%92%D1%81%D0%B5%D1%83%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%BE%D1%97-%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84..pdf>

URL: <https://fif.kpnu.edu.ua/naukovi-zbirnyky/inozemna-mova-u-polikulturnomu-prostori-dosvid-ta-perspektyvy-zbirnyk-materialiv-vseukrainskoi-naukovo-praktychnoi-konferentsii/>

6. Редьква А.М. Фоносемантичні особливості публіцистичних текстів (на матеріалі промов Александра ван дер Беллена). *Мова та мовлення: лінгвокультурологічний, комунікативний та дидактичний аспекти*: збірник матеріалів I Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кам'янець-Подільський, 20-21 листопада 2019 р. / редкол. Т.В. Калинюк (відп. ред.) та ін.. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2019. С. 86-89.

URL: <http://elar.kpnu.edu.ua:8081/xmlui/bitstream/handle/123456789/3221/Mova-ta-movlennia-linhvokulturolohichniy-komunikatyvnyi-ta-dydaktychnyi-aspekty.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

URL: <https://fif.kpnu.edu.ua/mova-ta-movlennia-linhvokulturolohichniy-komunikatyvnyj-ta-dydaktychnyj-aspekty-zbirnyk-materialiv/>

7. Редьква А. М. Фоносемантичні особливості публіцистичних текстів (на матеріалі німецьких газет та журналів). *Мова та мовлення: лінгвокультурологічний, комунікативний та дидактичний аспекти*: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Кам'янець-Подільський, 19-20 листопада 2020 р. / редкол. Т.В. Калинюк (відп. ред.) та ін.. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2020. С. 108-110.

URL: <https://deutsch.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/04/%D0%A2%D0%95%D0%97%D0%98-%D0%86%D0%86-%D0%9C%D1%96%D0%B6%D0%BD%D0%B0%D1%80.-%D0%BD%D0%B0%D1%88%D0%B0.pdf>

URL: <https://fif.kpnu.edu.ua/mova-ta-movlennia-linhvokulturolohichniy-komunikatyvnyj-ta-dydaktychnyj-aspekty-zbirnyk-materialiv/>

8. Редьква А.М. Фоносемантичні особливості публіцистичних текстів (на матеріалі промов австрійських політиків). *IV студентська наукова конференція „Лінгвістичні горизонти XXI століття“ (4 листопада 2020, Луцьк) // Scientiaestpotentia: молодіжний науковий вісник інституту іноземної філології: наук. журн.* / [редкол.: О.В. Станіслав (гол. ред.) та ін.]. Луцьк: Волинськ. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2020. №7. С. 76-78.

<http://catalog.odnb.odessa.ua/opac/index.php?url=/notices/index/IdNotice:458661/Source:default>

9. Редьква А.М. Фоносемантизм у публіцистичних текстах (на матеріалі промов політиків Німеччини). *Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи*: збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кам'янець-Подільський, 8 квітня 2021 р. / редкол. Т.В. Калинюк (відп. ред.) та ін.. Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. С. 75-79.

URL: <https://drive.google.com/file/d/1CZpOMuea7ZWvwWXFSpkbhpNZiU9O9bJP/view>

URL: <https://fif.kpnu.edu.ua/naukovi-zbirnyky/inozemna-mova-u-polikulturnomu-prostori-dosvid-ta-perspektyvy-zbirnyk-materialiv-vseukrainskoi-naukovo-praktychnoi-konferentsii/>

10. Редьква А.М. Методи дослідження фоносемантичних особливостей публіцистичних текстів. *Філологія: сучасний погляд на вивчення актуальних*

проблем. Матеріали науково-практичної конференції (м. Дніпро, 15-16 квітня 2022 р.). Херсон: Видавництво «Молодий вчений», 2022. С. 62-66.

URL: <http://molodyvchenu.in.ua/ua/conf/fil/archive/1699/#>

11. Редьква А.М. Дослідження символічних значень початкових фонемних сполучень німецької мови. *Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи*: збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кам'янець-Подільський, 19 травня 2022 р. / редкол. Т.В. Калинюк (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2022. С. 69-72.

URL: <https://deutsch.kpnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/06/%D0%9D%D0%B0%D1%88%D0%B0-%D0%92%D1%81%D0%B5%D1%83%D0%BA%D1%80-2022.pdf>

9. Оцінка мови і стилю дисертації.

Структуру роботи загалом можна схарактеризувати як таку, що логічно підпорядковується поставленій меті. Композиція розділів відповідає послідовності конкретних завдань, що успішно вирішуються. Основні теоретичні положення та висновки роботи не є суперечливими, оскільки вони аргументовані й підкріплені доречними прикладами.

10. Відповідність змісту дисертації спеціальності з відповідної галузі знань, з якої вона подається до захисту.

Зміст дисертації відповідає чинним вимогам до оформлення дисертації, встановленим освітньо-науковою програмою «Філологія» галузі знань 03 Гуманітарні науки, спеціальності 035 Філологія.

11. Дотримання нормативних вимог щодо оформлення дисертації.

Дисертація складається з анотацій двома мовами, списку опублікованих праць автора, переліку умовних скорочень, вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

12. Рекомендації дисертації до захисту.

За результатами публічної презентації результатів дисертації та їх обговорення на засіданні кафедри германського, загального і порівняльного мовознавства факультету іноземних мов Чернівецького національного

університету імені Юрія Федьковича «13» жовтня 2023 р. (Протокол № 3)
дисертацію Редьки Андрія Михайловича «Фоносемантичні особливості
публіцистичних текстів (на матеріалі промов німецькомовних політиків)»
рекомендовано до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді для здобуття
ступеня доктора філософії за спеціальністю 035 – Філологія галузі знань 03
Гуманітарні науки.

Голова засідання

в. о. завідувача кафедри

германського, загального

і порівняльного мовознавства

Чернівецького національного

університету ім. Ю. Федьковича

к. філол. н., доц. Кудрявцева О. Д.

«13» жовтня 2023 р.

